

Embargo 14.12.2022 klo 00.05

Lasten ja nuorten fyysisessä toimintakyvyssä merkittäviä alueellisia eroja

Peruskoulun 5. ja 8. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on pysynyt edellisvuoden tasolla – noin 40 prosentilla oppilaista toimintakyky voi aiheuttaa haasteita arjen jaksamiseen, selviää vuoden 2022 Move!-mittauksista. Tuloksissa on merkittäviä alueellisia eroja.

Lasten ja nuorten toimintakykyä ja liikkumista on tärkeä edistää jatkossa hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyönä.

Fyysisen toimintakyvyn Move!-mittaukset ovat osa 5. ja 8. luokkalaisten liikunnan opetusta. Mittaukset koostuvat kuudesta osiosta, jotka mittaavat kestävyys- ja lihaskuntoa, liikkuvuutta sekä motorisia taitoja.

Syksyn 2022 valtakunnallisessa Move!-tiedonkeruussa raportoitiin noin 107 000 oppilaan mittaustulokset. Syksyn Move!-mittausten keskeiset tulokset ja havainnot ovat:

- **Valtakunnallisesti noin 40 prosentilla oppilaista fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista.** Valtakunnallinen tilanne on pysynyt edellisvuoden tasolla ja muutokset edelliseen vuoteen ovat pieniä.
- **Tuloksissa on merkittävää vaihtelua sekä kuntien että hyvinvointialueiden välillä.** Maaseutumaisissa kunnissa on kaupunkimaisia kuntia enemmän oppilaita, joiden fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista.

Länsi-Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla fyysisen toimintakyvyn kokonaistulokset ovat sekä viides- että kahdeksaluokkalaisilla tytöillä ja pojilla valtakunnallisia tuloksia parempia. Helsingin kokonaistulokset olivat erityisesti poikien osalta merkittävästi valtakunnallisia tuloksia parempia.

Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Keski-Pohjanmaan ja Lapin hyvinvointialueiden tulokset ovat sekä viides- että kahdeksaluokkalaisilla tytöillä ja pojilla valtakunnallisia tuloksia heikompia.

”Alueelliset erot fyysisessä toimintakyvyssä voivat johtua esimerkiksi siitä, että kaupungeissa on enemmän liikkumis- ja harrastusmahdollisuuksia oppilaiden lähiympäristössä kuin maaseudulla. Lisäksi maaseudulla on monesti pitkät etäisyydet koulu- ja harrastuspaikkoihin, mikä aiheuttaa paljon autossa istumista”, sanoo Move!-järjestelmän kehittämispäällikkö **Mikko Huhtiniemi** Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisestä tiedekunnasta.

Lasten ja nuorten toimintakyky vaikuttaa kaikkialle yhteiskuntaan

Move!-mittausten tulokset kertovat lasten ja nuorten elintapojen sekä yhteiskunnan muutoksesta viime vuosikymmeninä. Lasten ja nuorten liikkuminen on vähentynyt ja fyysisesti passiivinen aika kasvanut, mikä on heikentänyt lasten ja nuorten toimintakykyä. Lasten ja nuorten fyysisellä toimintakyvyllä on vaikutuksia jo nyt ja tulevaisuudessa niin yksilön hyvinvointiin kuin laaja-alaisesti kaikkialle yhteiskuntaan.

*”Lasten ja nuorten toimintakyvyn haasteet heijastuvat myöhemmin muun muassa varusmiespalveluksen suorittamiseen, monille aloille hakemiseen, opiskelu- ja työkykyyn, sairastavuuteen ja sairauspoissaoloihin, eläköitymiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin”, toteaa lääkäri, johtaja **Tommi Vasankari**, UKK-instituutista.*

Hyvinvointialueet ja kunnat avainroolissa toimintakyvyn edistämässä

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (sote-uudistus) myötä jatkossa hyvinvointialueet ja kunnat vastaavat yhdessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, mukaan lukien lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistäminen. Sote-uudistuksen myötä Move!-järjestelmän keskeiset toimijat työskentelevät eri organisaatioissa: opettajat työskentelevät kunnissa ja kouluterveydenhuollon ammattilaiset siirtyvät hyvinvointialueille. Jatkossa on tärkeää varmistaa toimiva yhteistyö hyvinvointialueiden ja kuntien välillä sekä hyödyntää Move!-mittaustuloksia osana lasten ja nuorten liikuntaneuvontaa sekä muuta toimintakyvyn edistämistä.

Kunnissa ja kouluissa eri puolella Suomea on jo tunnustettu ja kokeiltu lukuisia hyviä toimintatapoja toimintakyvyn ja liikkumisen edistämiseksi esimerkiksi koulupäivän aikana. Osana [Liikkuvaa koulu-ohjelmaa](#) monessa koulussa on otettu käyttöön liikunnallisen välituntitoiminnan mahdollistavat pitkät välitunnit, koulutettu opettajia toiminnallisten oppituntien pitämiseen ja kannustettu oppilaita kulkemaan koulumatkat esimerkiksi kävellen tai pyöräillen. Lisäksi [Harrastamisen Suomen mallin](#) kautta kouluissa on järjestetty liikunnallisia kerhoja. Monissa kunnissa Move!-mittauksissa huolta herättäviä tuloksia saaville oppilaille tarjotaan kohdennetusti erilaisia liikunnallisia tukitoimia fyysisen toimintakyvyn ja arjessa jaksamisen parantamiseksi.

***Move!-järjestelmän** tavoitteena on kannustaa ja tukea lapsia ja nuoria omasta fyysisestä toimintakyvystä huolehtimisessa. Move!-mittaustietoa hyödynnetään koulujen liikuntakasvatuksessa, oppilaiden laajoissa terveystarkastuksissa sekä tiedolla johtamisen työkaluna valtakunnallisesti ja alueellisesti. Mittaustuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteena. Lisätietoa Move!-järjestelmästä: www.oph.fi/fi/move*

Lisätiedot ja haastattelupyynnöt:

- Move!-järjestelmä ja tulokset: Kehittämispäällikkö **Mikko Huhtiniemi**, Move!-järjestelmä ja Jyväskylän yliopisto, puhelin: 040 805 3945, sähköposti: mikko.huhtiniemi@jyu.fi
- Tulosten terveydelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset: Lääkäri, johtaja **Tommi Vasankari**, UKK-instituutti, puhelin: 040 505 9157, sähköposti: tommi.vasankari@ukkinstituutti.fi
- Paikallisia esimerkkejä lasten ja nuorten toimintakyvyn ja liikkumisen edistämisestä kunnissa ja kouluissa:
 - **Espoo:** Petri Strandén, petri.stranden@opetus.espoo.fi, puh. 046 877 2106
 - **Helsinki:** Arjariitta Heikkinen, arjariitta.heikkinen@hel.fi, puh. 09 310 71765
 - **Jyväskylä:** Jon Salminen, jon.salminen@jyvaskyla.fi, puh. 040 080 4041
 - **Järvenpää:** Jyri Marjamäki, jyri.marjamaki@jarvenpaa.fi, puh. 040 315 2407
 - **Kajaani:** Anni Vartila, anni.vartila@kajaani.fi, puh. 044 421 4085 ja Alekski Nyström, aleksi.nystrom@kajaani.fi, puh. 044 421 4378
 - **Konnevesi:** Petri Karjalainen, petri.karjalainen@konnevesi.fi, puh. 040 631 5653 ja Riikka Kokko, riikka.kokko@konnevesi.fi, puh. 040 056 2011
 - **Kouvola:** Antti Lautala, antti.lautala@kouvola.fi, puh. 020 615 8425
 - **Lohja:** Juha Koivuporras, juha.koivuporras@lohja.fi, puh. 044 369 5032
 - **Oulu:** Kati Grekula, kati.grekula@ouka.fi, puh. 040 656 9610
 - **Sastamala:** Mirva Saarinen, mirva.saarinen@sastamala.fi, puh. 050 520 4219
 - **Tampere:** Miina Mäkinen, miina.makinen@tampere.fi, puh. 040 159 4876
 - **Turku:** Pikita Lempiäinen-Koponen, pikita.lempiainen-koponen@turku.fi, puh. 050 516 7209 ja Minna Lainio-Peltola, minna.lainio-peltola@turku.fi, puh. 044 753 1048
 - **Vantaa:** Kirsi Viitaila, kirsi.viitaila@vantaa.fi, puh. 040 576 9241

Aineistojen tilaaminen ja julkaiseminen:

- Move! 2022 -tulosraportit (valtakunnalliset, hyvinvointialue- ja kuntakohtaiset tulokset) **tilattavissa etukäteen** pdf-muodossa osoitteesta saku.rikala@gov.fi (**embargo 14.12.2022 klo 00.05**)
- Syksyn 2022 Move!-mittausten tulokset julkistetaan **14.12.2022 kello 12.00–14.00, Keskustakirjasto Oodissa (Kino Regina), Helsinki**. Tilaisuutta voi seurata **paikan päällä** tai **etänä**. Median edustajien ilmoittautumiset julkistamistilaisuuteen viimeistään **13.12.2022**: saku.rikala@gov.fi. Tilaisuuden ohjelma: www.liikuntaneuvosto.fi/tapahtuma/move2022/
- Move!-mittausten tulokset julkaistaan 14.12.2022 myös Lasten ja nuorten liikunnan tietokannassa www.liikuntaindikaattorit.fi sekä Opetushallituksen verkkosivuilla www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-tulokset